

Natuurhistorisch & Volkenkundig

MUSEUM OUDENBOSCH

Jaarverslag 2016

m NATUURHISTORISCH **MUSEUM** VOLKENKUNDIG **m**
OUDENBOSCH

Jaarverslag 2016

INHOUD

Ten geleide	voorwoord voorzitter	blz. 3
Personeel	bestuur, medewerkers	blz. 4
Bezoekers		blz. 7
Financiën	subsidies en sponsorgelden, financieel verslag	blz. 9
Educatie	Onderwijsaanbod, Zomerschool	blz. 12
Gebouw	Technische Dienst, onderhoud	blz. 16
Publiciteit	pers, nieuws, website	blz. 19
Collecties	beheer, bijzondere objecten, aanwinsten	blz. 22
	<i>Natuurhistorie</i>	blz. 24
	<i>Volkenkunde</i>	blz. 25
	<i>afd. Geologie</i>	blz. 26
	<i>afd. Archeologie</i>	blz. 27
	<i>afd. Milieu</i>	blz. 28
En verder	plannen en verwachtingen	blz. 29

COLOFON

Uitgave:

St. Natuurhistorisch en
Volkenkundig Museum
Oudenbosch.
info@nvmoudenbosch.nl
www.nvmoudenbosch.nl

Opmaak en redactie:

Marcel Deelen

Druk:

drukkerij Novum, Oudenbosch

NVMO

Secretariaat: postbus 163
4730 AD Oudenbosch

Bezoekadres: Markt 30a
4731 HP Oudenbosch

Ten geleide

Af en toe horen we zomaar een cliché-opmerking als zouden musea stoffig zijn en onaantrekkelijk. Iemand die dat zegt, geeft blijk geen idee te hebben van het nut van musea voor de maatschappij.

Zeker, in het licht van de huidige tijd – digitaal, interactief, gericht op snelle bevrediging en korte aandacht – kan een instelling wiens wortels in een voorbije eeuw liggen en waar objecten hun tijd liggen af te wachten, overkomen als gedateerd.

De kracht van een museum ligt in het verhaal achter voorwerpen en collecties.

En ja, de presentatie kan saai ogen of achterblijven bij de hedendaagse normen. De kracht van een museum ligt echter in het verhaal achter voorwerpen en collecties. Wie de moeite neemt dit verhaal te lezen en tot zich door te laten dringen, ervaart een andere dimensie: die van een (denk)wereld die ons is voorgegaan en die ons ontegenzeggelijk heeft beïnvloed of zelfs gevormd.

Musea zijn razend actueel en staan midden in de samenleving. Dit jaarverslag bewijst dat eens te meer. Wij trachten in te haken op de behoeften van de maatschappij.

Erfgoed staat niet alleen aan de basis van onze cultuur, maar bepaalt ook de richting waarheen we gaan. Met de huidige collecties bezit het NVMO een belangwekkend deel erfgoed dat meetelt in het culturele en museale aanbod binnen Nederland en dat een helder beeld schetst van geschiedkundige ontwikkelingen op rooms-katholiek gebied alswel op volkenkundige delen en ‘inheems natuurhistorisch terrein’. Van belang is dat de collecties zo

Erfgoed bepaalt de richting waarheen we gaan

langzamerhand op een niveau komen dat ze - zeker op Volkenkundig terrein - van steeds groter belang zijn.

Om die reden is het bestuur in 2016 tweemaal bijeen geweest om te brainstormen over nodige stappen. En dat doen we komend jaar weer.

In het licht van een mogelijke verhuizing zijn toekomstplannen bepalend voor het verdere bestaan van het NVMO, waarbij groei (en mogelijkheid daartoe) een vereiste is, omdat het NVMO geen statisch geheel is maar groeikracht in zich draagt.

Met de steun van donateurs, bezoekers en de inzet van de medewerkers kunnen we die groei begeleiden en stimuleren.

Aan allen die - op welke wijze dan ook - zijn betrokken bij het Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum: dank! Laat u inspireren door wat tot stand is gebracht en beschouw elke gedoneerde bijdrage, zowel materieel als in natura, als een investering in onze (culturele) samenleving.

Marcel Deelen
Voorzitter

Per son ne i

BESTUUR

Het bestuur bestaat volgens de statuten uit een oneven aantal personen van tenminste vijf en ten hoogste negen leden. De functie Educatie is nog steeds vacant, evenals die voor natuurhistorie.

Voorzitter: M.J.A. Deelen
Secretaris: E.N. Beekman
Penningmeester: C. Daleboudt
Leden: V. Willemsen
S.A. Eland

In december is Lieselotte Bolder benaderd om als conservator geologie het bestuur te versterken.
In mei is de functie 'vrijwilligers-coördinator' ingesteld. Veronica Willemsen vervult als eerste deze taak.

Het bestuur kwam in 2016 zevenmaal bijeen voor een bestuursvergadering.

Binnen het bestuur is ook gesproken over functie-invulling en –omschrijvingen. Na twee brainstormsessies is een volwaardig document opgesteld. Besloten is om jaarlijks zo bij elkaar te komen om zaken door te nemen, ook om zicht te houden op de professionalisering van het NVMO en om te bezien of we in de pas lopen met ons beleidsplan.

Beleid, nu en in de toekomst

Als bestuur hebben we onszelf een aantal vragen gesteld om over na te denken:

- Welk imago hebben we en wat willen we uitstralen?
- is de huidige wijze van collectiebeheer toereikend en kan het professioneler?
- Hoe bevorderen we de deskundigheid van bestuur en medewerkers?

Met het oog op een mogelijke verhuizing en de optie tot groei belangrijke vragen, maar we moeten zowiezo

verder kijken. Wij bouwen voort op wat al dertig jaar door medewerkers en als stichting gedaan wordt. Het is een blijvend proces.

Voor de periode 2016 – 2019 is als thema gekozen: 'Afkomst en toekomst' Daarmee wordt aangegeven dat erfgoed niet alleen aan de basis staat van onze cultuur, maar ook de richting bepaalt waarheen we gaan. Met de huidige collecties bezit het NVMO een belangwekkend deel erfgoed dat meetelt in het culturele en museale aanbod binnen Nederland en dat een helder beeld schetst van geschiedkundige ontwikkelingen op rooms-katholiek gebied alswel op volkenkundige delen en 'inheems natuurhistorisch terrein'. Van belang is dat de collecties zo langzamerhand op een niveau komen dat ze - zeker op Volkenkundig terrein - van steeds groter belang zijn.

MEDEWERKERS

Ten behoeve van de museumwerkzaamheden zijn vele vrijwilligers actief:

Halderberge 19, als volgt verdeeld:

Oudenbosch	14
Oud Gastel	3
Hoeven	1

en voorts:

Breda	1
Rucphen	1
Fijnaart	3
Ossendrecht	2
Roosendaal	1
Steenbergen	1
Zevenbergen	2
Totaal	29

Drie nieuwe medewerkers versterkten het team, drie stopten er.

Deskundigheidsbevordering

Het museum telt diverse mensen onder haar gelederen met diverse vaardigheden. We hebben onze eigen geoloog, archeoloog, bioloog, ornitholoog en museoloog. Voor Volkenkunde fungeert de voorzitter als autodidactisch deskundige. Voor incidenteel advies kunnen we ook terecht bij Ab Naeyé.

Via Erfgoed Brabant kunnen we medewerkers diverse cursussen (bv objectregistratie, collectiemanagement, klimaatrichtlijnen, museum en publiek) laten volgen van ongeveer een dag, waarbij de kosten worden vergoed. In 2016 maakte drie medewerkers hiervan gebruik: een cursus 'Brabantse geologie en historische geografie voor vrijwilligers'. 🐦

Activiteiten voor de medewerkers:

- 22 januari Opening van het Nieuwe Museumjaar. Anne-Marie Visser hield een lezing over het romeinse aardewerk dat kort daarvoor was geschonken.
- 's dinsdags wekelijks worden op dinsdag-, woensdag- en donderdagochtend diverse werkzaamheden verricht
- 21 april medewerkersavond. Alle aanwezige medewerkers kregen het boek 'Afrika – geheimzinnige beelden en maskers'.
- 23 april herhalings/opfriscursus registratie
- 15 september medewerkersavond
- 19 november medewerkerslunch

Het doel van deze activiteiten is vooral om op een ontspannen manier de onderlinge band te versterken en tevens om de medewerkers betrokken te houden en hun kennis omtrent museum en collecties bij te spijkeren.

Voor de medewerkers verschijnt regelmatig het 'Tussendoortje' met info over onderhoud, veranderingen, wetenswaardigheden, nieuwe medewerkers, etc.. In 2016 verscheen het viermaal. 🐦

B e z o e k e r s

Individueel

Volwassenen	427
Kinderen t/m 12 jr (incl.CJP)	97
Niet-betalenden	84

Totaal 608

In groepsverband

al dan niet buiten de reguliere openingstijden
en via lezingen, excursies en ontvangsten:

Volwassenen	232
Kinderen (al dan niet in schoolverband)	519

Totaal 1361

DE GROEPSBEZOEKEN

In 2016 bezochten 28 groepen het NVMO met in totaal 753 bezoekers: 6 groepen met 232 volwassenen, de rest schoolklassen (519). Driemaal werd gebruik gemaakt van een rondleiding.

Vanuit het onderwijsproject Museum-schatjes bezochten 7 groepen ons. Entree van deze bezoeken is voor de scholen gratis: Erfgoed Brabant betaalt dit.

Tijdens de Archeologiedagen in oktober deden 2 klassen een workshop potjes maken.

De Klassendag, voorafgaand aan het Monumentenweekend werd bezocht door 2 klassen.

De groepen zijn begeleid door Adri, Lieselotte, Maria, Marlotte en Veronica.

Financien

Ofschoon het NVMO, door het bezit van bijzondere collecties, in staat is financiële middelen te genereren, zal het nooit zelfvoorzienend kunnen worden. Er moet altijd geld bij. Maar als beheerder van erfgoed en het conserveren, onderzoeken en (digitaal) toegankelijk maken daarvan, heeft het museum - net als alle erfgoedbeheerders - het recht om geld te kosten.

Opnieuw sluiten wij een boekjaar af met een verlies van enkele honderden euro's. Op zich is dat geen slecht resultaat; het houdt echter wel in dat alle museale energie nodig is en blijft om als museum te overleven – voor nieuwe ontwikkelingen is geen financiële ruimte.

Aan de inkomstenkant vertonen structurele donaties en sponsorgelden een lichte groei. Weliswaar is het totaal ontvangen bedrag lager dan in 2015, maar het beeld wordt vertekend doordat in dat jaar enkele substantiële eenmalige bijdragen werden ontvangen, bestemd voor de uitgave van het boek over de Afrikaanse beelden en maskers uit de door Ab Naeyé geschonken collectie. Vooral dankzij enkele zeer genereuze sponsors hebben wij dat boek dan ook in 2016 kunnen presenteren.

De financiële toekomst wordt echter uiterst onzeker door de vastgoedplannen van de Gemeente Halderberge. De gemeente is voornemens om met ingang van 2018 een uniforme huurprijs per m2 aan al haar huurders in rekening te brengen; voor ons museum gaat het dan om een bedrag van een kleine € 13.000. Weliswaar is een compensatieregeling in het vooruitzicht gesteld, maar die wordt over een aantal jaren ook weer tot nul afgebouwd. Het lijkt ons geen realistische gedachte dat wij onze totale inkomsten in die tijd zouden kunnen verdubbelen (ofwel onze inkomsten uit sponsoring, donaties en entreegelden bijna verdrievoudigen). Het gesprek met de gemeente over deze ontwikkeling is op het moment van het schrijven van dit commentaar nog gaande.

Onze conclusie van vorig jaar blijft dus ongewijzigd: een terugtrekkende overheid is geen verkeerde gedachte – maar dan toch alleen als andere partijen bereid zijn om naar voren treden. Tot nu toe staan die niet te dringen...

SPONSORS

Zoals boven gemeld, is dankzij enkele genereuze sponsors het boek 'Afrikaanse beelden en maskers' uitgegeven. Ook het Marklandcollege steunde ons met de schenking van twee computers.

Blijvend wordt gezocht naar het verwerven van donateurs en sponsorgelden. Enerzijds door het warm maken van belangstellenden, anderzijds door het organiseren/aanbieden van initiatieven (themabijeenkomsten, exposities, tekstuele uitgaven e.d.).

INCASSO'S

Positief is dat wij met ingang van 2016 zijn begonnen met incasso per bank: een goedkoper en wat zekerder methode om sponsor- en donatiegelden te innen dan het zenden van een enkel verzoek. Een aantal van onze vaste donateurs is overgestapt op deze nieuwe betaalwijze; wij streven ernaar om dat aantal te laten toenemen.

VERKOOP BEELDEN IN WINKEL

Via de Broeders kregen we een aantal afrikaanse en indonesische beelden die we mogen verkopen via de winkel. De beelden zijn ooit meegebracht uit het buitenland door daar werkende broeders en zijn in elk geval authentiek. Voor liefhebbers een buitenkans. De prijzen variëren van dertig tot honderddertig euro.

FINANCIEEL VERSLAG 2016

REKENING VAN KOSTEN EN BATEN 2016

KOSTEN	2016	2015	BATEN	2016	2015
Huur gebouw	0,45	0,45	Subsidie gemeente	7.172,00	7.412,00
Gas / water / elektra	3.998,52	4.366,84	Sponsors	1.314,72	2.050,00
Onderhoud gebouw		5,41	Donateurs	1.370,00	1.688,00
Verzekeringen	1.456,72	1.455,72	Entree algemeen	1.109,42	1.133,02
Belastingen	864,57	873,94	Entree groepsbezoek	1.682,99	1.924,71
Schoonmaakkosten	1.330,00	1.380,00	Entree doemiddagen		76,41
Aanschaf inventaris		291,61	Verhuur materialen / ruimte	433,89	1.099,17
Overige huisvestingskosten		55,58	Resultaat winkel	253,20	324,77
Representatie	79,34	108,61	Ontvangen rente	0,03	1,18
Inschrijving KvK	150,00	150,00	Overige inkomsten	18,37	211,90
Aankopen collectie	20,00	65,00			
Collectiebeheer	871,27	833,30			
Porti / telefoon / drukwerk	2.016,69	2.784,45			
Ontwikkeling website	1.210,50	1.210,50			
Vrijwilligersvergoedingen	420,00	462,05	Incidenteel resultaat		24,62
Deskundigheidsbevordering	300,00	980,00			
Administratie		3,30	TOTALE BATEN	13.354,17	15.945,78
Materiaal	227,06	498,28			
Doemiddagen		21,84			
Exposities en activiteiten	798,53	648,84			
Bankkosten	244,61	278,12			
Algemene kosten	29,99	61,01			
TOTALE KOSTEN	14.016,25	16.534,85	VERLIES LOPEND BOEKJAAR	662,08	589,07

BEGROTING 2017

KOSTEN	begroot 2017	BATEN	begroot 2017
Huur gebouw	P.M.	Subsidie gemeente	7.400,00
Gas / water / elektra	4.200,00	Sponsors	1.200,00
Onderhoud gebouw	100,00	Donateurs	1.800,00
Verzekeringen	1.500,00	Entree algemeen	1.200,00
Belastingen	900,00	Entree groepsbezoek	1.800,00
Schoonmaakkosten	1.400,00	Entree doemiddagen	
Aanschaf inventaris	200,00	Verhuur materialen / ruimte	500,00
Overige huisvestingskosten	P.M.	Overige inkomsten	300,00
Representatie	300,00	Winkel	200,00
Collectiebeheer	800,00	Ontvangen rente	P.M.
Porti / telefoon / drukwerk / website	2.600,00		
Ontwikkeling website	1.200,00		
Vrijwilligersvergoeding	500,00		
Deskundigheidsbevordering	P.M.		
Administratie	500,00		
Materiaal	200,00	TOTAAL	14.400,00
Doemiddagen	100,00		
Exposities en activiteiten	1.200,00		
Bankkosten	300,00		
Algemene kosten	P.M.		
TOTAAL	16.000,00	BEGOTINGSTEKORT	1.600,00

Educatie

EDUCATIEVE DIENST

Het educatieve aspect kende vanuit het museum in 2016 weinig actieve aandacht. Reden is het ontbreken van een educatieve dienst en het voorlopig niet organiseren van doemiddagen die de laatste jaren geringe belangstelling kenden, waardoor de middagen niet rendabel waren.

Het educatieve karakter van het NVMO daarentegen werd goed benut door het onderwijs.

Vanuit het bestuur is er blijvende aandacht voor het instellen van een Werkgroep Educatie, omdat er onder de medewerkers diverse kennis is om in te zetten.

ONDERWIJSAANBOD

Contacten met scholen

Regelmatig bellen de scholen voor een afspraak voor een groepsbezoek. Een aantal scholen is “vaste klant”. Het is fijn dat ze ons steeds weten te vinden en tevreden zijn met de ontvangst en onze exposities.

In februari is naar de scholen in de regio een brief met folder verstuurd om de aandacht te vestigen op de mogelijkheden van het NVMO als verlengstuk van het onderwijs. Het museum gaat immers verder waar het onderwijs stopt....

Maatschappelijke Stage

Drie leerlingen van het Marklandcollege liepen in maart een week stage in het NVMO. Het betrof studenten uit het leerjaar 3 havo/vwo voor wie een maatschappelijke stage bij een bedrijf of instelling onderdeel is van hun opleiding. Ze richtten zich op de afdeling Milieu om deze informatieve afdeling wat toegankelijker te maken: de panelen ‘tekst met beeld’ omvormen tot ‘beeld met tekst’.

Na zich gedegen te hebben ingelezen in de materie wisten ze in vijf dagen tijd een aantrekkelijke

opzet te maken voor het eerste deel van de vijf milieuthema's: energie. Daarnaast liepen ze een middag mee tijdens de openstelling van het museum en realiseerden ze met Annemarie Visser, die de stagiaires begeleidde, een stelling met drie bakken voor gescheiden afval.

Het **KinderKunstAtelier**, dat voorgaande jaren nog op woensdagmiddag bij ons werd georganiseerd door Centrum voor de Kunsten Amadeus, is vanwege bezuinigingen uitgeweken naar een ander onderkomen.

ZOMERSCHOOL

Eén van de medewerkers lanceerde het idee een Zomerschool te ontwikkelen. Met zo'n initiatief versterken we aan onze educatieve pijler en bieden we belangstellenden een goede reden naar ons toe te komen.

Een werkgroep onder leiding van Ragna van Ast legde een voorstel op tafel. De Zomerschool vindt plaats in de eerste week én de laatste week van de basisschoolvakantie (zuid) 2017, dus in week 29 en in week 34. De agenda van de Zomerschool komende zomer moet nog worden opgesteld en er moet een verantwoorde keuze worden gemaakt in de activiteiten.

Ter voorbereiding wordt voor een conceptprogramma voor de zomerschool van 2017 een proef (pilot) uitgewerkt.

GEOLOGISCHE WANDELING DOOR OUDENBOSCH

Gewerkt wordt aan een geologische wandeling door het centrum van Oudenbosch. In diverse gevels zijn verscheidene natuursteensoorten gebruikt en veel bevatten prachtige fossielafdrukken. Een routekaart met foto's van panden met natuursteen brengt 'steen-rijk Oudenbosch' in beeld.

Doel is, om in het museum geëxposeerde gesteenten / fossielen ook te laten zien in hun dagelijkse gebruikscontext, waarbij de verwondering en bewondering van de bezoeker centraal staan.

EXTRA ACTIVITEITEN

- 7 april in de Gehoorzaal vond de overhandiging van het digitale boek 'Tussen windvaan en koepel' plaats aan de culturele instellingen.
- 16–24 apr. Museumweek (voorheen museumweekend). Extra openstelling op zaterdag (maar dat waren we vanaf mei toch al). De entree tijdens die week was voor elke bezoeker slechts één euro.
- 5 juni Openpleinenfestival (evenement Historisch Hart Oudenbosch) met gratis toegang (152 (getelde) bezoekers waarvan 25 kinderen). In het NVMO was een schilderworkshop waaraan 16 mensen deelnamen.
- 10/11 sep. Monumentenweekend. (58 bezoekers)
- klassendag voorafgaand (9 sept., 2 klassen)
- 18 sept. Indië-lezing door Dick Rozing
- 14-15-16 okt. Nationale Archeologiedagen, in NVMO een workshop met de handen in de klei, pottenbakken o.l.v. Addy Meewisse

Lezing Nederlands-Indië

Op 18 september hield Dick Rozing een presentatie over Nederlands-Indië. Leidraad was zijn boek 'Nederlands-Indië, door de ogen van het verleden'.

De geograaf Rozing is geen onbekende in het museum, hij werkte mee aan de totstandkoming van de expositie 'Van Gamelan tot Doerian', welke zicht biedt op de voorwerpen die de Broeders van Saint Louis vanaf 1862 meebrachten uit Nederlands-Indië. Samen met de foto's die Henri Wagenaar Reisiger maakte ten behoeve van het onderwijs levert dat een prachtig geheel op.

Dick vertelde tijdens de lezing over de totstandkoming van de foto's en de schoolplatenserie's en gaf de luisteraars af en toe een 'presentje', aardige wetenswaardigheden als 'professor Nieuwenhuis' echtgenote was bevriend met mw. Einstein' en 'dr. J. Dekker was een 'voorkind' van de directeur van het Koloniaal Museum in Amsterdam'.

het Gebouw

Het gebouw

Het Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum is ondergebracht in de voormalige Reginabouw van het Saint Louiscomplex. Het pand dateert uit 1882 en ontleent de naam aan het Mariabeeld in de voorgevel met het onderschrift 'Regina Coeli' (koningin van de hemel). Omstreeks 1970 werd de bovenzaal van de Reginabouw ingericht als Natuurhistorisch- en Volkenkundig Museum, tot die tijd ondergebracht in de Vincentiusbouw. In volgende jaren kwamen uiteindelijk alle ruimten van het pand in dienst van de exposities.

Het gebouw is zo goed als mogelijk ingericht om de museale collecties op een verantwoorde wijze te herbergen. Desondanks biedt het bouwtechnisch niet optimale gemeentelijke monument diverse moeilijkheden waartegen steeds wordt aangelopen. Aan de plannen van de Gemeente Halderberge om diverse culturele instellingen onder te brengen in één centrum wordt dan ook door het museumbestuur positief meegedacht.

Een geschikt pand biedt niet alleen mogelijkheden voor een effectief klimaatbeheer, maar ook opties om de diverse exposities op een waardige wijze tentoon te stellen.

Ondanks deze plannen wordt – gezien de onzekerheid daarover en de termijn van realisatie – nog gewerkt aan interne voorzieningen en aanpassingen als zouden toekomstige veranderingen geen rol spelen teneinde het museum en de presentaties in een optimale en representatieve staat te houden.

Jammer blijft het dat, zeker waar het de Volkenkundige collectie betreft, altijd een keuze moet worden gemaakt welke deel van de collectie wordt geëxposeerd en dat terwijl juist op dit gebied het interne aanbod groeit en op landelijke schaal het aanbod verschaalt. Juist hier liggen de kansen die bij een verplaatsing van het NVMO niet mogen worden veracht.

TECHNISCHE DIENST /Huishoudelijke Dienst

De Technische Dienst (T.D) bestond in 2016 uit twee personen, die op dinsdagmorgen, woensdagmorgen en donderdag werkzaamheden uitvoerden.

Permanent wordt de Relatieve Vochtigheid en Temperatuur van de diverse afdelingen gemeten, de resultaten hiervan worden digitaal vastgelegd en beoordeeld. Hieruit zijn geen bijzonderheden aan het licht gekomen.

In de hal bij de ingang werd een extra lichtpunt aangebracht voor betere verlichting van een van de vitrines.

Het informatiebord bij de ingang werd ook dit jaar weer aangepast.

Het schip dat in de grote vitrine in de hal stond is teruggehaald uit het Heemkundemuseum en kreeg een tijdelijke plaats in de Gehoorzaal.

Het onderhoud van de ramen van de bovenverdieping werd dit jaar afgerond. Dit onderhoud bestond uit renovatie van het houtwerk en een totale verfbeurt. Hierbij werd gebruik gemaakt van een mobiele steiger. Dit werk nam een groot deel van de jaarlijkse werkzaamheden in beslag.

De diorama's werden aangevuld met een aantal dieren en hiervoor werden de informatiebordjes aangepast.

Van de milieuafdeling werd de proef met de ozonlaag geheel gerenoveerd.

Begonnen werd aan het vergroten van de opslagruimte op zolder. Hiervoor wordt een deel van de grote zolder afgescheiden.

Gedurende het gehele jaar werden algemene werkzaamheden uitgevoerd, zoals het onderhoud van de buitenverlichting, het onderhouden van de bestrating en onkruidbestrijding buiten, aanpassen van meubilair en nog vele andere kleine werkzaamheden.

Publiciteit

mUSEUM**m** NATUURHISTORISCH VOLKENKUNDIG **OUDENBOSCH**

Publiciteit

In 2016 werden 11 persberichten verspreid. Daarvan hadden er 3 betrekking op het Object van de Maand. De andere gingen over de vogelcollectie van Cor van der Lee, het jaarverslag 2015, het monumentenweekend, openingstijden, het Openpleinenfestival, de lezing van Dick Rozing, oproep nieuwe medewerkers, en de Archeologiedagen.

Tweemaal verscheen Museum op Zicht, in juni en december, met daarin aandacht voor collectie-uitbreiding, exposities, historie en actuele zaken.

Viermaal verscheen het Tussendoortje met mededelingen voor de medewerkers.

Slechts eenmaal verscheen een extra nieuwsbrief (september) met de aankondiging van de Indië-lezing door Dick Rozing op 18 september.

Betaald adverteren wordt gezien de kosten niet meer gedaan. De diverse activiteiten en de collecties zijn in staat zelf voor publiciteit te zorgen. De bespaarde kosten worden deels geïnvesteerd in de collectie.

Een kosteloze vermelding werd opgenomen in de Gemeentegids Halderberge.

Activiteiten werden regelmatig vermeld op www.hartelijkhalderberge.nl.

Wij hopen dat u genoten heeft van uw bezoek.
Komt u binnen een half jaar nogmaals, dan krijgt u van ons 50 % korting op de toegangsprijs tegen inlevering van deze bon. En dat geldt ook voor een tweede persoon!
Da's dus de tweede persoon gratis.
Zo wordt trakteren wel heel leuk.

GELDIG TOT 1 MEI 2017

Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum
Markt 30a Oudenbosch www.nvmoudenbosch.nl

Gedurende de maand september (maar ook daarna nog) kreeg elke betalende bezoeker een kaartje dat goed is voor een tweede bezoek met 50% korting. Tot 1 mei 2017 kunnen de tegoedbonnen worden gebruikt.

NIEUWE FOLDER

In het voorjaar verscheen vrij geruisloos de nieuwe folder, weer helemaal bij de tijd. De nieuwe versie toont op de voorkant een *Apatura ilia*, een Kleine Weerschijnvlinder. Deze vlinder symboliseert de collecties, divers maar toch één museum vormend.

Dertig jaar terug stelde de Brabantse Museumstichting dat de twee hoofdcollecties – natuurhistorie en volkenkunde – een rare combinatie vormden en dat het toenmalige bestuur een keuze diende te maken. Achteraf gaf men toe dat juist de diversiteit de kracht van het museum bleek!

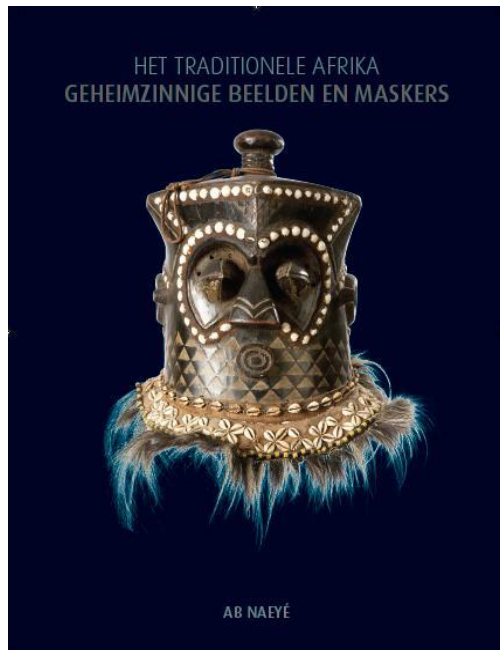

WEBSITE

De website brengt het museum over de gemeentegrenzen. Het aantal digitale bezoekers overstijgt dat van de lijfelijke bezoekers en dat betekent dat het museum zich representatief moet presenteren zonder echter de meerwaarde van een 'echt' bezoek weg te geven. Met andere woorden, de digitale bezoeker moet geprikkeld worden om - indien mogelijk - na een bezoek aan de website in persoon langs te komen.

Veel bezoekers zoeken informatie over openingstijden, doemiddagen of voorwerpen. De actualiteiten zijn goed bijgehouden. Eind 2016 is kritisch gekeken naar wat technisch beter kan.

Het onderdeel Facebook kent inmiddels 62 volgers.

BOEK AB NAEYÉ

Begin april kwam (eindelijk) het boek 'Afrika – mysterieuze beelden en maskers' in 250 exemplaren van de drukker. Het is een prachtige uitgave geworden. Eén van de eerste boeken die we als museum uitgeven! Elke medewerker kreeg een exemplaar uitgereikt. Nieuwe donateurs ontvangen ook een boek.

Dit boek konden wij dankzij enkele zeer genereuze sponsors presenteren in 2016.

PUBLIEKSPRIJS

In 2016 dong het NVMO mee naar de publieksprijs via de site Museumkwartier.nl. De drie musea met de meeste publieksstemmen kregen, naast een geldbedrag, veel publiciteit.

Helaas kwamen we niet in aanmerking voor de Museum Ontdekking 2016 Awards publieksprijs doordat we te weinig stemmen behaalden.

Specimens collected

Collectie

BEHEER

Het Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum beschikt over vijf aparte collecties met in totaal bijna 6000 geregistreerde objecten. Natuurhistorie is met zo'n 3700 dieren en diergerelateerde onderdelen de grootste, gevolgd door Volkenkunde met zo'n 1000 objecten. Geologie is goed voor meer dan 400 voorwerpen, archeologie telt bijna 400 stukken.

Dan zijn er nog enkele schenkingen die wachten op registratie.

Op dit moment is hooguit veertig procent van de voorwerpen tentoongesteld in een min of meer vaste expositie en dat is al jaren zo. Dat betekent dat het depot een verzameling van ruim drieduizend voorwerpen telt. Die voorwerpen zijn opgeslagen vanwege ruimtegebrek, niet vanwege het feit dat ze ontoonbaar zijn. Integendeel, ze zijn absoluut de moeite waard. Om die reden wordt getracht elke maand een Object van de Maand te belichten.

Wekelijks is een de werkgroep Registratie doende met het beschrijven van objecten. Daarbij is aandacht voor een goede omschrijving van de voorwerpen, zoals afmetingen, materialen, conditie en af/herkomst.

Het eerste kwartaal lag het registeren nagenoeg stil vanwege persoonlijke omstandigheden van één van de leidende medewerkers.

Op zaterdag 23 april was er een herhalings/opfriscursus voor registratie.

Plannen voor een efficiënte uitbreiding van het depot krijgen in 2017 gestalte. 🐦

NATUURHIISTORIE

Bijzondere objecten

Eind maart toonde de gemeentes Landerd / Uden belangstelling voor onze wisent in verband met het uitzetten van wisenten aldaar. Vanuit gemeente Landerd wordt gewerkt aan het opzetten van een Brabantse Natuurpoort; een opgezette wisent zou daar heel goed thuis horen, vond men....

Onze wisent is echter één van de 56 die eind jaren twintig alleen nog in dierentuinen waren te vinden, dus daar zijn we erg zuinig op. Zelfs uitlenen is geen optie, maar aangegeven is dat we openstaan voor excursies vanuit de Brabantse Natuurpoort.

In mei haakten we in op de actualiteit. We konden een object uit onze collectie inzetten na het nieuws dat een visarend voor het eerst in Nederland broedt. Ons prachtige exemplaar uit de collectie Van den Bogaert vervulde een glansrol, al staat hij al jaren te pronk in de torenvitrine met roofvogels.

Bruiklenen

In juli zijn acht zoogdierschedels van afrikaanse hoorndragers geretourneerd naar Naturalis die bij ons niet langer nodig waren. Tegelijk is de 'spreeuw' bekeken uit Nw. Guinea (*Melanopyrrhus Orientalis*), die de Broeders in 1906 schonken aan de toenmalige directeur Baron Snouckaert van Schauburg van het Rijksmuseum van natuurlijke Historie in Leiden. De uitheemse spreeuw is nog in goede staat aanwezig, zij het in een doos in het depot. Jammer is wel dat het dier van z'n stokje is beroofd en als 'balg' is opgeborgen.

Volkenskunde

Bijzondere objecten

Op 23 maart bezochten twee conservators van het Nationaal Museum van Wereldculturen in Leiden het NVMO om zich te oriënteren op onze spijkerfetisjen van de Broeders, welke mogelijk in aanmerking komen voor een grote expositie in 2017.

Aanwinsten

Begin 2016 kregen we zeven stuks Romeins aardewerk uit Carthago en een verzameling zilveren sieraden uit Noord-Afrika, Tunesië (zgn 'Berber'-zilver) in eigendom van een particulier. De culturele betekenis (herkomst, gebruik e.d.) van de zilveren objecten wordt uitgezocht; op enkele voorwerpen is joodse symboliek terug te vinden. De mantelspeld springt er, als mooi stuk handwerk, uit.

In april werden de laatste voorwerpen van de Witte Paters gehaald in Dongen, waaronder een aantal 'magische' voorwerpen uit het voormalige Britsch Protectoraat in Oost-Afrika (Uganda). Verder een koffer met elf Hongerdoeken, inclusief documentatie. De doeken, afkomstig uit diverse werelddelen, vallen onder Volkenkunde en passen ook in de deelcollectie 'religieus erfgoed'.

Verder kregen we van een oud-bestuurslid een dertigtal boeken over Volkenkunde en van een particulier voorwerpen uit Ghana.

In september tenslotte kregen we via een legaat uit Amersfoort een aantal afrikaanse voorwerpen.

afdeling Geologie

De afdeling Geologie staat aan de vooravond van een opwaardering. De gepresenteerde ideeën tot nu toe zijn veelbelovend.

De in de jaren '80 door dhr. Joop de Regt (voormalig conservator Geologie en van 1997 tot 2005 voorzitter van het museum) opgezette afdeling is nog steeds actueel, maar de manier van tentoonstellen heeft aan een opfrisbeurt nodig.

In juni is voor het eerst hierover nagedacht door een groep medewerkers en half november lag er een plan dat qua inhoud en materialen niet veel afwijkt van de huidige tentoonstelling (er is voldoende kwaliteit aanwezig), maar dat zich wel kenmerkt door ander kleurgebruik, aanpassing van teksten en moderner beeldmateriaal. Ook krijgt de expositie een duidelijker regionaal karakter om te laten zien dat geologie iets is dat ook in West-Brabant en Oudenbosch een rol speelt.

Een gedetailleerd plan moet nu zorgen voor een strakke planning voor de herstelling, maar ook voor het opstellen van een goede begroting om op zoek te kunnen naar financiering. Naar verwachting wordt half 2017 een nieuwe representatieve afdeling geopend.

Geologische wandeling door Oudenbosch

In het najaar is een aanzet gedaan door Maria Piggen en Lieselotte Bolder voor een geologische wandeling door het centrum van Oudenbosch, bedoeld in eerste instantie voor de bezoekers van het NVMO. Aan de hand van foto's van panden met natuursteen, een beschrijving en een routekaart wordt 'steen-rijk Oudenbosch' in beeld gebracht.

Doel is, om in het museum geëxposeerde gesteenten/fossielen ook te laten zien in hun dagelijkse gebruikscontext, waarbij de verwondering en bewondering van de bezoeker centraal staan.

Begin 2017 zal de wandeling gebruiksklaar moeten zijn.

afdeling Archeologie

AANWINSTEN

Begin 2016 kregen we zeven stuks Romeins aardewerk uit Carthago en een verzameling zilveren sieraden uit Noord-Afrika, Tunesië (zgn 'Berber'-zilver) in eigendom van een particulier.

De archeologische vondsten zijn door onze archeologe Annemarie Visser onderzocht en beschreven. Twee aardewerk voorwerpen, een schotel en een kruik, zijn *terra sigillata*, rood slibaardewerk.

afdeling Milieu

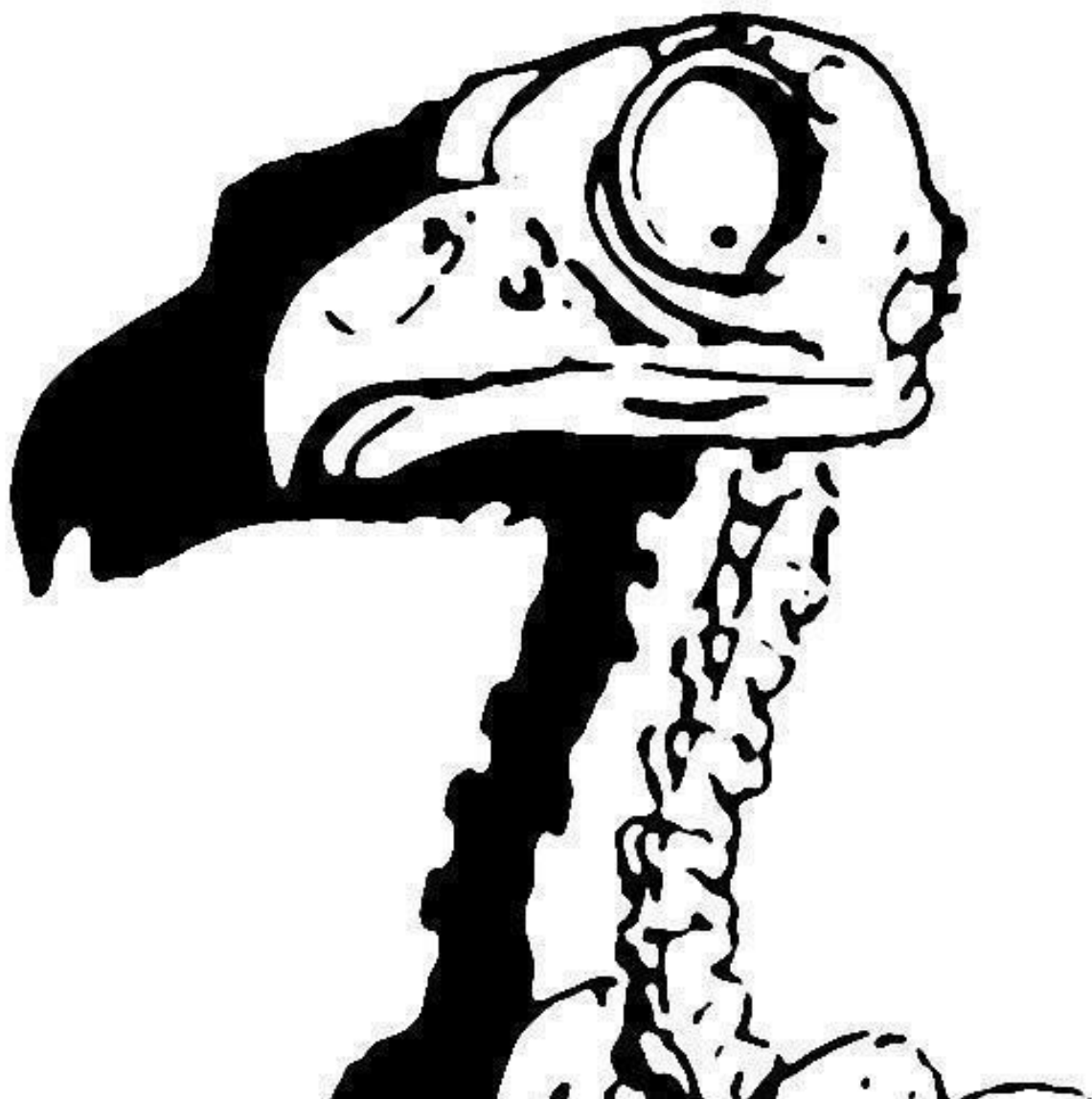
Voor de afdeling Milieu: is door drie stagiaires van het Marklandcollege, in het kader van hun maatschappelijke stage, een aanzet gegeven de panelen ‘tekst met beeld’ om te vormen tot ‘beeld met tekst’.

De aanwezige informatie was vrij uitgebreid en in een te klein lettertype gepresenteerd. De dames hadden niet alleen een scherp oog voor de presentatie, ze wisten ook de kern van de teksten te benadrukken. Na zich gedegen te hebben ingelezen in de materie wisten ze in vijf dagen tijd een aantrekkelijke opzet te maken voor het eerste deel van de vijf milieuthema's: energie.

Daarnaast liepen ze een middag mee tijdens de openstelling van het museum en realiseerden ze met Annemarie Visser, die de stagiaires begeleidde, een stelling met drie bakken voor gescheiden afval.

De complete herstelling van de afdeling Milieu vindt naar verwachting begin 2017 plaats.

Vooruitblik

Plannen en verwachtingen 2017

WERKGROEP PR

Eind 2016 is een werkgroep PR samengesteld. Deze richt zich op de publiciteit van het museum. De vier deelnemers, waaronder de voorzitter die de PR nog steeds in zijn pakket heeft, zijn bijeen geweest om te kijken hoe ondermeer nieuwsbrieven, site, persberichten en sociale media optimaal kunnen worden benut. Aan een jaarplanning wordt gewerkt en ook de Zomerschool is een punt van aandacht.

Met het verdelen van de taken kan Marcel meer aandacht aan de beleidsmatige zaken besteden.

ONTVANGST BEZOEKERS

Gewerkt wordt aan plannen om de koffieverkoop te verbeteren. Dat betekent een opwaardering van de koffiehoeke in de Geheerzaal en uiteraard voor de aanwezigheid daar. Met Douwe Egberts vond een positief gesprek plaats. Begin 2017 krijgt een en ander zijn beslag.

PRESENTATIE GEOLOGISCHE WANDELING

In het voorjaar wordt de geologische wandeling door het centrum van Oudenbosch officieel gepresenteerd. Een routekaart met foto's van panden met natuursteen brengt 'steen-rijk Oudenbosch' in beeld.

Doel is, om in het museum geëxposeerde gesteenten/fossielen ook te laten zien in hun dagelijkse gebruikscontext, waarbij de verwondering en bewondering van de bezoeker centraal staan.

UITBREIDING DEPOT

De technische Dienst deed de suggestie om een deel van het depot efficiënter in te richten. Na beraad is de voorkeur uitgesproken om het depot iets uit te breiden ten gunste van Volkenkunde en tevens een aparte werkruimte te creëren voor de registratie en restauratie.

OPENING VERNIEUWDE AFDELING GEOLOGIE

Naar verwachting wordt half 2017 een nieuwe representatieve afdeling Geologie geopend. Indien haalbaar wordt ter gelegenheid hiervan een (extra) themanummer van Museum op Zicht samengesteld.

ZOMERSCHOOL

In de eerste week én de laatste week van de basisschoolvakantie (zuid) 2017, dus in week 29 en in week 34, vindt in 2017 voor het eerst de NVMO-Zomerschool plaats. Het cursusaanbod is in voorbereiding.

BELEIDSPLAN 2016 - 2019

Op 31 maart werd het Beleidsplan 2016-2019 vastgesteld. In dit beleidsplan voor de komende vier jaar staat ondermeer: "Als de samenleving bereid is de materiële voorwaarden in te vullen, dan zullen de vrijwillige medewerkers het museum zijn plaats waard doen zijn."

PROFESSIONALISERING

Eén van de aandachtspunten in het Beleidsplan 2016-2019 van het NVMO is de professionalisering van het museum. Gezien de opwaartse lijn waarin het geregistreerde museum zich bevindt, is het nodig enkele stappen te zetten die deze lijn bestendigen en die ook vereist zijn voor een museum dat een steeds grotere rol vervult binnen het culturele erfgoed van Nederland.

De collecties en het verhaal er achter worden steeds toonaangevender en het ooit regionale museum krijgt langzamerhand een nationale betekenis. Dit houdt in dat ook het beleid, het bestuur en de medewerkers) mee moeten groeien.

Niet langer kan het NVMO worden gezien als ‘slechts’ een vrijwilligersclub die het erfgoed van de Broeders beheert en waarbij de inzet afhankelijk is van belangstelling, tijd of zin. De instelling eist als geregistreerd museum vakkundigheid en bestendigheid, wil het in de toekomst overleven.

Om die reden is het bestuur dit najaar tweemaal bijeen geweest om te brainstormen over nodige stappen. En dat doen we in het voorjaar weer.

In het licht van een mogelijke verhuizing zijn toekomstplannen bepalend voor het verdere bestaan van het NVMO, waarbij groei (en mogelijkheid daartoe) een vereiste is, omdat het NVMO geen statisch geheel is maar groeikracht in zich draagt.

Met de steun van donateurs, bezoekers en de inzet van de medewerkers kunnen we die groei begeleiden en stimuleren.

Visarend
(*Pandion haliaetus*)
foto: Marcel Deelen